

Dorota Pasińska

Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy
e-mail: dorota.pasinska@ierigz.waw.pl

HANDEL ZAGRANICZNY PRODUKTAMI INDYCZYMI W LATACH 2010-2016

FOREIGN TRADE IN TURKEY PRODUCTS IN 2010-2016

DOI: 10.15611/pn.2017.487.19

JEL Classification: Q11, Q13, Q17, Q18

Streszczenie: Głównym celem artykułu jest przedstawienie polskiego rynku indyczego w latach 2010-2016 w kontekście zmian w handlu zagranicznym produktami indyczymi. W badanym okresie obserwuje się tendencję do powiększania się dodatniego salda obrotów handlowych żywcem, mięsem, podrobami i przetworami indyczymi. W latach 2010-2016 przy nieznacznym wzroście pogłowia indyków wystąpił ponad 65% wzrost ich ubojów oraz ponaddwukrotne zwiększenie eksportu produktów indyczych. Korzystnie na rozwój rynku oddziałuje zainteresowanie spożyciem tego gatunku mięsa w kraju, czemu sprzyja moda na zdrowy styl życia, a mięso indycze zaliczane jest do mięs zdrowych. Największy udział w spożyciu mięs drobiowych ma mięso kurcze, drugą pozycję zajmuje mięso indycze. W eksporcie również dominują produkty kurcze, a na drugim miejscu są produkty indycze. Produkcja żywca indyczego w Polsce jest bardzo skoncentrowana.

Słowa kluczowe: polski rynek indyków, handel zagraniczny, pogłowia indyków, produkcja żywca indyczego, drób.

Summary: The main objective of the article is to present the Polish turkey market in the years 2010-2016 in the context of changes in the foreign trade of turkey products. During the considered period, there is a tendency to increase the positive balance of trade in live animals, meat, offal and processed products of turkey. At the time of the survey, with a slight increase in the turkey livestock, the turkey slaughter increased more than 65% and the exports of turkey products increased. Favorable for market development is the interest in the consumption of this species of meat in the country, which favors healthy fashion, and turkey meat is considered to be healthy meat. The largest share in poultry meat consumption had chicken meat, the second item is turkey meat. Exports are also dominated by chicken products, followed by turkey products. Turkey livestock production is very concentrated.

Keywords: Polish turkey market, foreign trade, turkey livestock, turkey production, poultry.

1. Wstęp

Polska jest największym producentem żywca drobiowego w UE [Eurostat 2017a] i czwartym producentem żywca indyczego [Eurostat 2017b]. Produkcja mięsa indyczego w UE jest bardzo skoncentrowana, 80% tej produkcji dostarczają Niemcy, Francja, Włochy, Wielka Brytania i Polska [Pottier 2016, s. 22]. Przewiduje się, że Polska zostanie największym producentem żywca indyczego w Unii Europejskiej [Szeleszczuk 2016]. W latach 2010-2016 zaszły znaczne zmiany na rynku produktów indyczych, zwiększała się jego produkcja, eksport i import. Produkcja żywca indyczego wzrosła ponad 1,5-krotnie [GUS 2011-2017], eksport produktów indyczych o 107%, import o 75% (dane MF). Mięso indycze było tańsze niż mięso wołowe, ale droższe niż mięso kurcze, ponadto jest łatwiejsze w obróbce kulinarnej niż mięso wołowe. Mimo że nie należy do najtańszych gatunków mięs, to spożywa się go więcej niż np. mięsa wołowego, bowiem jego jakość jest lepsza i bardziej porównywalna niezależnie od miejsca zakupu. W 2010 r. liczba gospodarstw rolnych utrzymujących indyki wynosiła 36,1 tys. [GUS 2011].

Głównym celem opracowania jest przedstawienie polskiego rynku indyczego w latach 2010-2016 na tle zmian w handlu zagranicznym produktami indyczymi, tj. żywcem, mięsem i podrobami oraz przetworami indyczymi. Zasadniczą metodą służącą do osiągnięcia celu opracowania jest analiza porównawcza w czasie (przyrosty względne oraz wskaźniki dynamiki o podstawie stałej i łańcuchowej) pogłowia indyków, eksportu i importu ogółem oraz poszczególnych grup produktowych, a także analiza struktury towarowej eksportu, importu produktów indyczych i pogłowia indyków wg skali chowu. Otrzymane rezultaty badawcze są ważne dla producentów rolnych, przetwórców oraz dla polityki gospodarczej państwa. W badaniach wykorzystano dane roczne z lat 2010-2016, których dostawcą jest Ministerstwo Finansów, korzystano również z danych Głównego Urzędu Statystycznego. Dane dotyczące handlu zagranicznego za 2016 r. są danymi wstępnymi. Odstępstwa od przyjętego zakresu czasowego wynikały głównie z braku dostępu do danych.

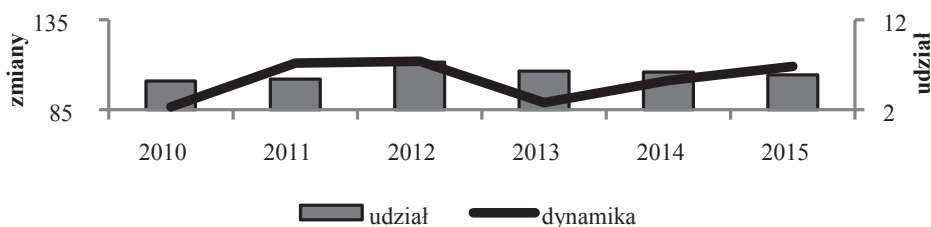
2. Tendencje w pogłowiu i produkcji indyków w Polsce

Mięso indycze cieszy się dużym zainteresowaniem wśród konsumentów ze względu na jego właściwości dietetyczne. Posiada ono delikatną strukturę włókien mięśniowych, zwłaszcza mięso młodych osobników, ponadto zawarte w nim białko jest łatwo trawione przy pomocy enzymów proteolitycznych. Mięso młodych indyków poza wartościowym białkiem zawiera mniej tłuszczu, w tym niedużo kwasów tłuszczowych nasyconych, a więcej nienasyconych. Mięso indycze, dzięki temu iż ma więcej kwasów tłuszczowych nienasyconych, cechuje się niską temperaturą topnienia, co powoduje, że są one szybko przyswajalne. Zaleca się jego spożywanie małym dzieciom, rekonwalescentom, osobom odchudzającym się i pracującym

umysłowo, a także osobom starszym. Jest ono również dobrym substytutem mięsa wieprzowego w przetwórstwie [Kubiak, Borowy 2014, s. 32].

Indyki pochodzą z Ameryki Północnej i Środkowej. Do Europy zostały one sprowadzone w XVI wieku [Balamus 1900, s. 69].

Produkcja indyków w Polsce jest ważną częścią produkcji zwierzęcej, rozpoczęła się ona w Polsce w 1974 r. w województwie olsztyńskim. W ciągu ponad trzydziestu lat zmieniło się na tym rynku bardzo dużo. Obecnie wykorzystywane są indyki o lepszym potencjale genetycznym niż na początku rozwoju tego rynku, produkowane na początku indyczki ważyły zaledwie 5-6 kg, a 20-tygodniowe indyki około 11 kg. Teraz masa indyczek wynosi ok. 10 kg, a indorów ok. 20 kg. Znaczny postęp wystąpił również w przemyśle paszowym, który osiągnął światowe standardy. Kiedyś zużycie pasz na 1 kg przyrostu masy ciała wahało się w przedziale od 2,7 kg do 3 kg, aktualnie wynosi maksymalnie 2,5 kg w przypadku indyczek i 2,7 kg w przypadku indorów. Pomimo dokonania się ogromnego postępu technologicznego w produkcji indyków, jej opłacalność maleje. Kiedyś producent rolny mógł mieć jeden indycznik, obecnie producenci indyków uważają, że aby dostаточно żyć, należy mieć wiele indyczników, czego potwierdzeniem jest tendencja wzrostowa w produkcji piskląt indycznych. Produkcja mięsa indyczego zarówno w UE, jak i w Polsce rośnie szybciej niż jego spożycie, zatem tworzy to presję na ceny żywca indyczego, raczej należy przewidywać, że cena ta będzie zmniejszała się ze względu na wzrost kosztów przechowywania mięsa [Majewska 2012, s. 14].

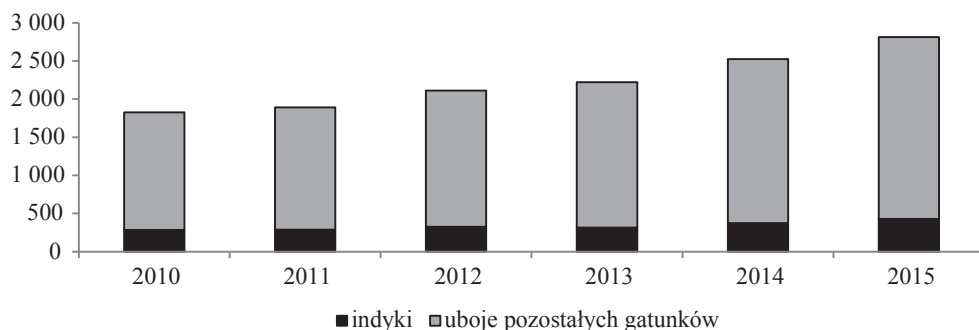

Rys. 1. Zmiany pogłowia indyków (rok poprzedni = 100) (w %) oraz udział pogłowia indyków w pogłowie drobiu ogółem w Polsce (stan w końcu II półrocza) (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [GUS 2011-2016].

Produkcja indyków w Polsce jest skoncentrowana wokół dużych przedsiębiorstw zajmujących się ich ubojem, tj. Hławy, Ostródy i Olsztyna [Kulikowski 2013, s. 88], co potwierdzają dane GUS. W grudniu 2015 r. prawie 37% pogłowia indyków było utrzymywanych w województwie warmińsko-mazurskim, ponad 17% w województwie wielkopolskim, prawie 12% w województwie lubuskim [GUS 2016, s. 87]. Dane te potwierdzają dużą koncentrację produkcji indyków, ok. 2/3 pogłowia utrzymuje się bowiem w zaledwie trzech województwach. Najmniej indyków pochodzi z województwa opolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego [GUS 2016, s. 87].

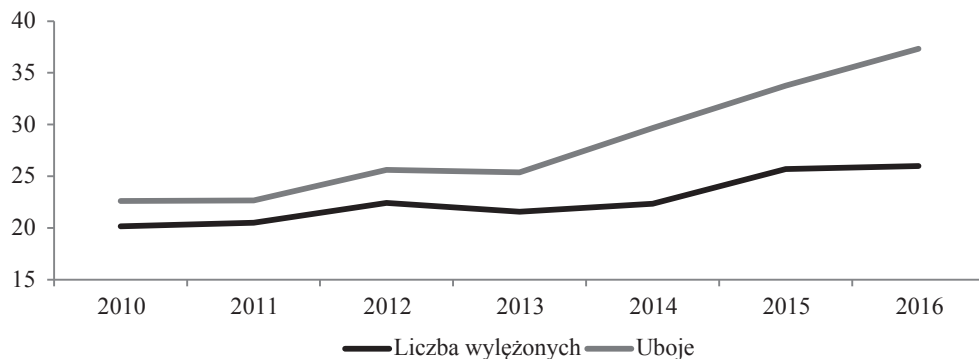
W 2015 r. w porównaniu z 2010 r. pogłowie drobiu wzrosło o 7,5% do 153 mln szt., o czym zdecydował przede wszystkim wzrost pogłowia drobiu kurzego (oprócz niosek) o 12,1% do 90,1 mln szt., indyków o 22,3% do 9 mln szt. oraz kaczek i innych o 27,2% do 3,4 mln szt. (rys. 1). Pogłowie pozostałych gatunków spadło (tj. niosek o 2,2% do 49,5 mln szt. i gęsi o 17,1% do 1,2 mln szt.). W badanym okresie największy udział w pogłowie drobiu miał drób kurzy (oprócz niosek), drugą pozycję w pogłowie zajmowały nioski, a trzecią indyki z udziałem wahającym się od 5,2% do 7,3% [GUS 2011-2016].

Rys. 2. Uboje przemysłowe indyków i pozostałych gatunków (w tys. ton wagi żywej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: [GUS 2011-2016].

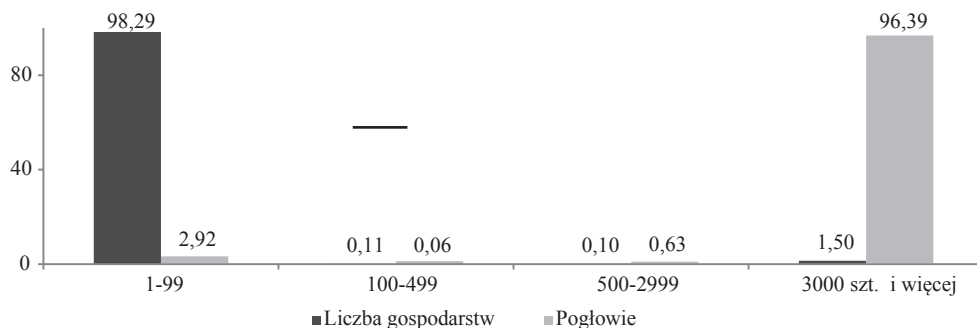
W 2015 r. w porównaniu z 2010 r. uboje indyków wzrosły z 285 tys. ton wagi żywej do 428 tys. ton wagi żywej (rys. 2). W latach 2010-2015 udział indyków w ubojach drobiu domowego ogółem wahał się w przedziale od 14% do 16%. Największy udział w strukturze ubojów miały brojlery kurcze.

Rys. 3. Liczba wylężonych piskląt indyckich (w mln szt.) oraz uboje indyków (w mln szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS [2011-2017].

W Polsce chów indyków zajmuje drugie miejsce wśród najważniejszych gatunków drobiu domowego. W 2016 r. w porównaniu z 2010 r. liczba poddanych ubojowi indyków w Polsce wzrosła o 65% do ponad 37 mln szt. przy wzroście liczby wylężonych piskląt o 29% do prawie 26 mln szt. (rys. 3). W badanym okresie zwiększyła się różnica pomiędzy liczbą ubitych sztuk a liczbą wylężonych jaj, co najprawdopodobniej wynika między innymi ze zwiększenia znaczenia uzupełniania krajowej podaży piskląt pisklętami z importu.

Rys. 4. Struktura pogłowia indyków wg skali chowu w 2010 r. (w %) (od 1 szt. do 3000 szt. i więcej)

Źródło: opracowanie własne na podstawie [GUS 2011, s. 111].

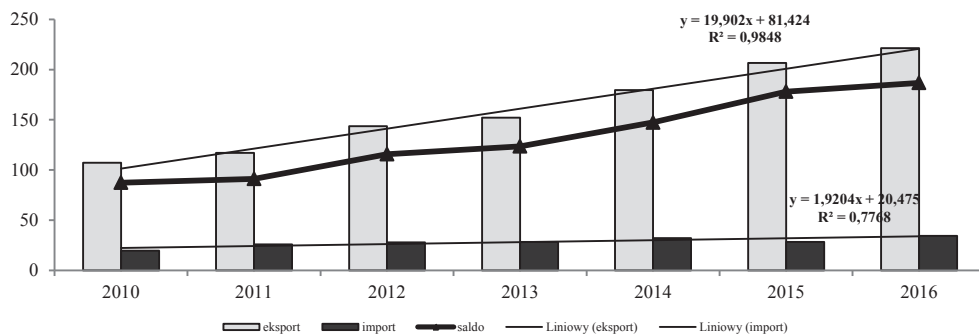
Produkcja indyków w Polsce jest bardzo skoncentrowana, w 2010 r. 96,39% pogłowia indyków było utrzymywanych w stadach liczących 3000 tys. i więcej sztuk przez zaledwie 1,5% gospodarstw zajmujących się chowem indyków (rys. 4). Ponad 98% gospodarstw utrzymywało w stadach liczących od 1 do 99 sztuk 2,92% pogłowia. W tym czasie średnio w kraju na jedno gospodarstwo utrzymujące indyki przypadało 281 indyków [GUS 2011].

3. Handel zagraniczny produktami indyczymi

W latach 2010-2016 polskie obroty handlu zagranicznego produktami indyczymi wykazywały tendencję wzrostową (rys. 5). W ujęciu względnym średnioroczne tempo wzrostu eksportu produktów indyczych wyniosło 12,8%. Na podstawie oszacowanej liniowej funkcji trendu dla eksportu produktów indyczych można stwierdzić, że z okresu na okres eksport rósł o 19,9 tys. ton. Za pomocą skonstruowanego równania udało się objaśnić 98% zmienności zmiennej objaśnianej, tj. eksportu. Eksport ogółem (żywca, mięsa i podrobów oraz przetworów indyczych) wzrósł ponad dwukrotnie – z 107 tys. ton w 2010 r. do 221 tys. ton w 2016 roku, przy jednoczesnym niewielkim wzroście importu. Polska była eksporterem netto produktów indyczych w całym badanym okresie. Zwiększenie wolumenu wywozu było wypadkową zwiększenia eksportu indyków o 185% (do 22,5 tys. ton), mięsa i podrobów

o 99% (do 183,5 tys. ton) oraz przetworów indyczych o 118% (do 15,2 tys. ton) (tab. 1). Było ono możliwe dzięki znacznemu wzrostowi produkcji żywca indyczego. Pomimo dominującej tendencji wzrostowej w wywozie poszczególnych grup produktów indyczych występowały również spadki:

- indyków żywych w 2011 r. o 12%, a w 2015 r. o 7%,
- mięsa i podrobów indyczych o 1% w 2013 r.,
- przetworów indyczych o 19% w 2011 r. i o 11% w 2015 r.

Rys. 5. Polski handel zagraniczny produktami indyczymi w latach 2010-2016 (w tys. ton)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Indyki cechują się dobrym umięśnieniem, relatywnie dużą wydajnością rzeźną, nie są zwierzętami problematycznymi w odchowie, mają korzystną relację cen w stosunku do niektórych gatunków mięs i są jednocześnie łatwe w obróbce kulinarnej, posiadają wysoką wartość odżywczą, dietetyczną, technologiczną, co niewątpliwie sprzyja zarówno krajowej produkcji [Orkusz 2015], jak i eksportowi.

Tabela 1. Zmiany wolumenu eksportu i importu produktów indyczych (w %)

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2016
	rok poprzedni =100						rok 2010=100
Ekspert							
Ogółem	109	123	106	118	115	107	207
indyk żywy	88	177	155	107	93	119	285
mięso i podroby	113	115	99	120	121	106	199
przetwory	81	199	127	115	89	104	218
Import							
Ogółem	132	107	102	113	88	121	175
indyk żywy	136	71	146	159	100	115	257
mięso i podroby	128	138	87	86	77	131	132
przetwory indycze	132	31	75	96	53	72	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W latach 2010-2016 udział eksportu poszczególnych grup produktowych indyczych w eksporcie poszczególnych grup produktowych drobiowych ogółem był zróżnicowany, najwyższy w przypadku indyków żywych (powyżej 64%), mniejszy dla mięsa i podrobów drobiowych (od 18% do 24%) oraz przetworów indyczych (od 14% do 25%) (tab. 2). Udział importu żywych indyków w imporcie żywego drobiu ogółem wahał się w przedziale od 14% do 19%, mięsa indyczego w mięsie drobiowym ogółem – od 32% do 46%, przetworów indyczych – od 1% do 11%.

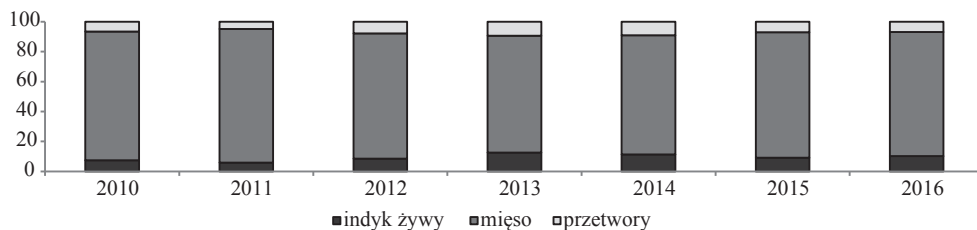
Tabela 2. Udział eksportu (importu) poszczególnych grup produktowych indyczych w eksporcie (imporcie) poszczególnych grup produktowych drobiowych ogółem (w %)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Eksport							
Indyk żywy	64	66	77	84	83	72	72
Mięso i podroby	22	24	23	20	20	20	18
Przetwory	21	14	24	24	25	18	17
Import							
Indyk żywy	17	18	14	15	19	16	17
Mięso i podroby	34	44	46	44	40	32	32
Przetwory	10	11	4	2	3	2	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W badanym okresie import produktów indyczych wyrażony w ujęciu ilościowym wzrósł ponad 75%, zaś w ujęciu wartościowym o 83% do prawie 75 mln EUR. Wzrost wolumenu importu był wypadkową wzrostu przywozu indyków żywych o 157% (do 19,3 tys. ton), mięsa i podrobów indyczych o 32% (do 15,1 tys. ton) i spadku importu przetworów indyczych o 89% (do 0,1 tys. ton) (zob. rys. 5 i tab. 1). Pomimo że wolumen importu produktów indyczych wzrósł w 2016 r. w porównaniu z 2010 r., w poszczególnych grupach produktowych występowały również jego spadki, tj. indyka żywego w 2012 r., mięsa i podrobów indyczych w latach 2013-2015, a przetworów w latach 2012-2016. W przypadku tych ostatnich jest to najprawdopodobniej spowodowane bogatą i wciąż rozszerzaną ofertą krajowych przetwórców produktów indyczych, stąd i zmniejszanie potrzeby uzupełniania krajowej podaży tych produktów przez import. Niższa dynamika wolumenu importu niż wpływów walutowych wynikała między innymi ze wzrostu cen transakcyjnych. Na podstawie oszacowanej liniowej funkcji trendu można stwierdzić, że import rósł z okresu na okres o 1,92 tys. ton. Za pomocą skonstruowanego równania udało się objaśnić prawie 78% zmienności zmiennej objaśnianej, tj. importu. Import ten w szczególności w relacji do polskiego eksportu produktów indyczych był niewielki. Przywóz do Polski w latach 2010-2016 rósł średnio z roku na rok o 9,8%.

W latach 2010-2016 struktura towarowa polskiego eksportu produktów indyczych była zróżnicowana, a największy udział miało mięso indycze (ponad 78%) (rys. 6). W strukturze eksportu mięsa indyczego najpopularniejszymi elementami były:

Rys. 6. Struktura towarowa eksportu produktów indyczych w latach 2010-2016 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

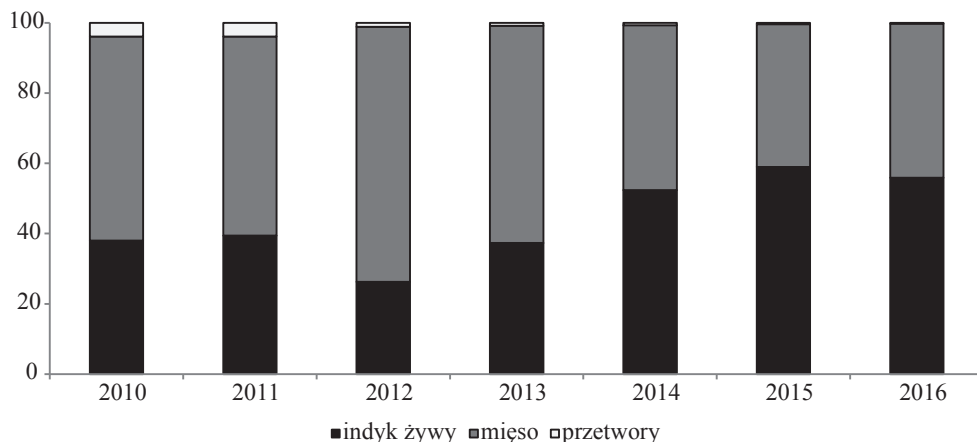
- świeże lub schłodzone kawałki bez kości,
 - świeże lub schłodzone piersi i ich kawałki z kośćmi,
 - zamrożone kawałki bez kości,
 - zamrożone grzbiety, szyje, grzbiety włącznie z szyjami, kupry i końce skrzydeł.
- Mięso i podroby indycze eksportowane z Polski nabywały głównie kraje UE, a wśród krajów trzecich liczącymi się nabywcami były: Hongkong, Ukraina, Benin. Relatywnie mały udział w wywozie miały pozostałe grupy produktowe, tj. przetwory indycze (od 5% do 9%) i indyki żywe (od 6% do 12%). Wśród zagranicznych nabywców przetworów eksportowanych z Polski dużym zainteresowaniem cieszyły się:

- mięso lub podroby z indyka przetworzone lub zakonserwowane, zawierające powyżej lub równo 57% masy mięsa lub podrobów drobiowych (oprócz zawierającego wyłącznie niepoddane obróbce cieplnej mięso indycze, kielbas i podobnych wyrobów, drobno homogenizowanych przetworów, pakowanych do sprzedaży detalicznej jako żywność dla niemowląt lub do celów dietetycznych, w pojemnikach o zawartości netto poniżej lub równej 250 g masy, przetworów z wątroby (wątróbki) i ekstraktów z mięsa),
- przetwory zawierające wyłącznie niepoddane obróbce cieplnej mięso indycze (oprócz kielbas i podobnych produktów).

W strukturze wagowej wywożonego żywca indyczego największy udział miały dorosłe indyki.

Struktura towarowa polskiego importu produktów indyczych była zróżnicowana i zmieniała się (rys. 7). Udział drobiu żywego w imporcie wzrósł z 38% w 2010 r. do 56% w 2016 r., co nastąpiło kosztem spadku udziału przetworów z 4% do niemalże zera oraz mięsa i podrobów indyczych z 58% do 44%. W ostatnich latach najpopularniejszym importowanym asortymentem wśród indyków żywych były indyki o masie przekraczającej 185 g (w strukturze wagowej), a wśród mięsa:

- zamrożone kawałki bez kości,
- świeże lub schłodzone podudzia i ich kawałki z kośćmi,
- zamrożone podudzia i ich kawałki z kośćmi.

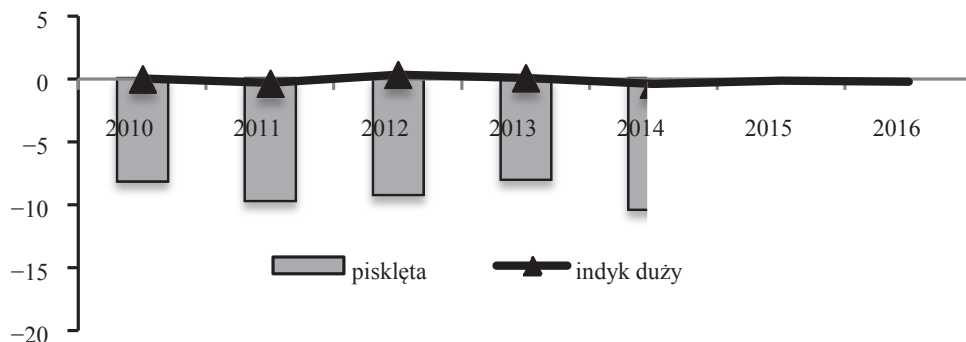
Rys. 7. Struktura towarowa importu produktów indyckich w latach 2010-2016 (w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Mięso indycze było importowane przede wszystkim z krajów UE (ponad 96%), a głównymi dostawcami wśród tych krajów były: Niemcy, Włochy i Wielka Brytania. W latach 2010-2011 asortymentem o największym udziale w imporcie przetworów były przetwory zawierające mniej niż 25% masy mięsa lub podrobów indyckich, w 2012 r. – mięso lub podroby z indyka przetworzone lub zakonserwowane, zawierające mniej niż 57% masy mięsa (bez kości) lub podrobów drobiowych (oprócz kiełbas i podobnych wyrobów, drobno homogenizowanych przetworów, pakowanych do sprzedaży detalicznej jako żywność dla niemowląt lub do celów dietetycznych, w pojemnikach o zawartości netto mniejszej bądź równej 250 g masy, przetworów z wątroby (wątróbki) i ekstraktów z mięsa), a w latach 2013-2016 przetwory zawierające wyłącznie niepoddane obróbce cieplnej mięso indycze (oprócz kiełbas i podobnych wyrobów).

Struktura ilościowa importu w sztukach pokazuje, że importuje się znaczne ilości piskląt indyckich, co może mieć związek z niedostateczną ilością materiału hodowlanego do produkcji młodych indyków w kraju [Martyniuk i in. (red.) 2014, s. 36]. Potwierdzają to również dane dotyczące sald handlu zagranicznego indykami żywymi, prawie w całym badanym okresie saldo to było ujemne, co więcej w ostatnich trzech latach pogłębiało się (tab. 3). Lata siedemdziesiąte XX wieku były w Polsce okresem intensyfikacji i przemysłowego chowu indyków, czemu towarzyszył import wysokowydajnego materiału hodowlanego z zagranicy, co doprowadziło do wyginięcia wielu ras rodzimych indyków [Martyniuk i in. (red.) 2014, s. 50]. Obecnie do produkcji żywca indyczego używa się wysokowydajnych mieszańców towarowych z zagranicy [Martyniuk i in. (red.) 2014, s. 131]. Najczęściej materiał genetyczny tego gatunku drobiu w postaci piskląt z zestawów rodzicielskich BUT i Nicholas (Aviagen Turkeys – EW Group) lub Hybrid (Hendrix Genetics) jest im-

portowany. W polskich fermach rodzicielskich od tych zestawów pozyskuje się pisklęta rodzicielskie [Martyniuk i in. (red.) 2014, s. 131-132]. Tak pozyskane pisklęta zaspokajają ok. 30% zapotrzebowania, pozostały materiał pochodzi z zagranicy albo w postaci piskląt, albo jaj wylęgowych [Martyniuk i in. (red.) 2014, s. 131-132].

Rys. 8. Saldo handlu zagranicznego pisklętami indyczymi i indykami dużymi (w mln szt.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

W latach 2010-2016 Polska była eksporterem netto mięsa i przetworów indyczych (zob. tab. 3). W całym badanym okresie, oprócz 2013 r., saldo w ujęciu wartościowym indykami żywymi było ujemne, zaś w ujęciu ilościowym (wagowo) było dodatnie, oprócz 2011 r., co najprawdopodobniej w latach 2010, 2012, 2014-2016 miało związek z tym, iż lżejsze asortymenty były importowane, a cięższe eksportowane. W całym badanym okresie Polska była importerem netto piskląt indyczych (rys. 8).

Tabela 3. Salda obrotów handlu zagranicznego produktami indyczymi (w tys. ton)

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
tys. ton							
Indyk żywy	0,4	-3,3	5,0	8,4	3,4	2,1	3,2
Mięso indycze	80,8	89,8	99,8	101,3	127,8	161,5	168,4
Przetwory indycze	6,2	4,7	11,0	14,0	16,2	14,5	15,1
mln EUR							
Indyk żywy	-11,2	-17,9	-4,4	0,4	-15,8	-20,2	-21,3
Mięso indycze	206,8	274,3	285,2	302,4	380,1	500,1	453,5
Przetwory indycze	13,1	10,2	21,0	28,0	35,0	31,3	35,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Jednym ze źródeł sukcesu polskiego sektora indyczego jest jego restrukturyzacja poczyniona bezpośrednio po wejściu Polski do UE. Wówczas rozbudowano zdolności produkcyjne, dążąc jednocześnie do zapewnienia wysokich standardów

jakościowych wytwarzanego mięsa indyczego. Zrealizowano wiele inwestycji, które dotyczyły indyczników, zakładów wylęgu, ubojni, a także przetwórní. Dzięki temu powstała jedna z najnowocześniejszych infrastruktur produkcyjnych w skali europejskiej [Biegański 2014, s. 22].

Na początku tego stulecia wystąpił duży postęp w hodowli żywca indyczego. W fermach pojawił się najnowocześniejszy sprzęt, producenci indyków mają również nieograniczone możliwości nabycia mieszanek paszowych o bardzo dobrej jakości czy piskląt z najbardziej renomowanych wylęgarni krajowych i europejskich. Tucz indyków w Polsce jest prowadzony według najwyższych standardów weterynaryjnych, sanitarnych, dobrostanu zwierząt i ochrony środowiska [Biegański 2014, s. 22].

4. Zakończenie

Obecnie Polska jest samowystarczalna w produkcji mięsa indyczego. W badanym okresie obserwowano poprawę zagranicznych obrotów handlowych produktami indyczymi. Eksportowano głównie mięso i podroby indycze, natomiast struktura importu zmieniała się, w latach 2010-2013 importowano przede wszystkim mięso i podroby, które w kolejnych latach straciły swoją pozycję na rzecz indyków żywych.

W latach 2010-2016 Polska była eksporterem netto większości grup towarowych produktów indyczych, oprócz indyka żywego. Dynamicznym zmianom zagranicznych obrotów handlowych towarzyszyły: relatywnie spora krajowa konsumpcja mięsa indyczego (w szczególności w relacji do spożycia wołowiny), dosyć zaawansowane procesy koncentracji chowu indyków oraz zmienna opłacalność produkcji żywca drobiowego. Do zwiększenia polskiego eksportu produktów indyczych mogą się przyczynić: dywersyfikacja kierunków geograficznych wywozu, przewaga cenowa polskich produktów indyczych na rynku UE i światowym, a przy tym odpowiednia jakość.

Ocenia się, że w najbliższych kilku latach zarówno eksport produktów indyczych, jak i produkcja żywca indyczego utrzymają się na relatywnie wysokim poziomie, co więcej, Polska najprawdopodobniej stanie się głównym producentem mięsa indyczego w UE (pod warunkiem że nie wystąpią poważne zakłócenia na rynku, np. ptasia grypa). Większa podaż na rynku krajowym i unijnym może być źródłem presji spadkowej na ceny. Wielu producentów będzie inwestować w kolejne indyczniki, czemu będą towarzyszyć procesy integracji pionowej i poziomej. Ponadto warto rozważyć w kontekście efektywności ekonomicznej i bezpieczeństwa żywnościowego uniezależnienie od importowanych piskląt i jaj indyczych wylęgowych.

Literatura

- Balamus A.E.E., 1900, *Hodowla drobiu*, Wydawnictwo Przeglądu Tygodniowego, Warszawa.
- Biegański M., 2014, *Produkcja indyków w Polsce – rys historyczny*, Indyk Polski, nr 3 (48).
- Eurostat, 2017a, *Production of meat: poultry*, <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tag00043> (2.10.2017).
- Eurostat, 2017b, *Slaughtering in slaughterhouses – monthly data. Turkey*, <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/setupDownloads.do> (21.04.2017).
- GUS, 2011, *Powszechny Spis Rolny 2010. Zwierzęta gospodarskie i wybrane elementy metod produkcji zwierzęcej*, Warszawa.
- GUS, 2011-2017, *Zwierzęta gospodarskie w 2010 r., (...) w 2016 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa.
- Kubiak M., Borowy T., 2014, *Mięso indyckie i jego walory odżywcze*, Ogólnopolski Informator Drobiarski, nr (278) 11, s. 32-38.
- Kulikowski R., 2013, *Produkcja i towarowość rolnictwa w Polsce. Przemiany i zróżnicowania przestrzenne po II wojnie światowej*, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polska Akademia Nauk, Warszawa.
- Majewska T., 2012, *Oplacalność produkcji indyków rzeźnych*, Trouw i My, nr 5(23), s. 14-17.
- Martyniuk E., Krupiński J., Chełmińska A. (red.), 2014, *Krajowa strategia zrównoważonego użytkowania i ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich*, MRiRW, Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy, Zespół Wydawnictw i Poligrafii IZ PIB, Kraków.
- Orkusz A., 2015, *Czynniki kształtujące jakość mięsa drobiu grzebiącego. Praca przeglądowa*, Nauki Inżynierskie i Technologie, nr 1(16).
- Pottier G., 2016, *Turkey sector 2016*, Annual Report.
- Szeleszczuk P., 2016, Recenzja rozprawy doktorskiej mgr Anny Jacukowicz pod tytułem *Ocena występowania i charakterystyka molekularna astrowirusów w populacji drobiu grzebiącego w Polsce*.